

Årsmelding

for Stiftelsen Musea i Nord-Østerdalen 2003

Styret har i 2003 bestått av:

Astrid Skaug, Tynset, leder, Ola Rye, Tolga, nestleder, Ola Jonsmoen, Alvdal, Bill Joar Vasskog, Folldal, Odd S. Grindal, Rendalen og Torgeir Rennemo fra de ansatte.

Vararepresentanter har vært Anne Berit Sveen, Folldal, Kåre Bakosgjelten, Os, Kari Indseth, Tynset og Rachel Haarseth fra de ansatte.

Valgkomite: Stein Kaasin og Ole Bjørn Salvesen.

Årsmøtet ble holdt på Ramsmoen 11. mars med ordinære årsmøte saker og valg, dessuten etablering av Stiftelsen Nordøsterdalsmuseet. Representantskapet sluttet seg til forslag om å etablere et nytt museum med drifts- og forvaltningsansvar. Representant-skapsmøte ble holdt 3. des. med etablering av Stiftelsen Nordøsterdalsmuseet som sak. Samtlige kommuner og museer har sluttet seg til intensjonen om ny museumsstiftelse. Vedtektene ble drøftet, kommentert og oversendt til styret for endelig godkjenning.

Stiftelsen Nordøsterdalsmuseet er i funksjon fra 1. jan. 2004.

Det er holdt 6 styremøter med budsjett, økonomi, museumsreformen/konsolideringen og etablering av Stiftelsen Nordøsterdalsmuseet som viktigste saker.

Museumspri 2002 ble tildelt Arne Dag Østigaard, mens Amund Spangen og Kirsti Jordet fikk Museumspri 2003.

Det er journalført 180 brev ut og 265 brev inn.

Biblioteket har økt med 241 innførsler, av dette er 80 bytteforbindelser og 115 gaver, bl. a. ei samling krigslitteratur.

Personale

Faste stillinger:

Museumsbestyrer konservator: Per Hvamstad, hel stilling. (1976)

Museumsarbeider, foto, utstilling, data:

Rachel Haarseth, 60 % stilling. (1986)

Museumsarbeider, registrering, data, formidling, utstilling: Helga Reidun Bergebakken Neset, 60 % stilling. (1988)

Museumshandverker: Torgeir Rennemo, hel stilling, fra 1. okt. 2001, også ansvar for sikringstiltak.

Sivilarbeidere

Håvard Sand Semmingsen, slutt 23. april.

Jon Petter Jordet, slutt 28. juli

Anna hjelp

Haarseth og Begebakken har arbeidet ut over 60 % stillingene

Arild Alander, Folldal, arkivar 10% stilling (2 dg pr mnd)

Trond Jergel, data 50% i samarbeid med Arbeid med bistand

Ragne Ågenes Hansmoen, Turistinformasjonen

Siv Tone Bårdsnes, magasinordning Folldal

Vi har også hatt personer fra A-etat's ulike ordninger i kortere perioder.

Det er journalført utgående og inngående brev. Museet er medlem av Handel og Servicenæringens hovedorganisasjon. Det holdes personalmøter 1 gang pr mnd.

I forbindelse med museets innsats i NordVesten på Færøyane ble det arrangert studietur for de ansatte, 5 deltakere, med besøk til museer og kulturminner.

Økonomien i 2002

Det totale bidraget over Tilskuddsordningen for halvoffentlige museer var kr 1.431.000,-, av dette er kr 25.000,- delt ut til lokalmuseer.

Tilskuddet fra kommunene er kr 12,- pr innbygger, kr 188.448,-.

Andre bidrag har vi mottatt fra Norsk Kulturråd, Hedmark Fylkeskommune, Fylkesmannen i Hedmark Landbruksavdelinga.

Regnskapet er gjort opp med kr 1.981.396,- i driftsinntekter, og et ikke-forbruk på kr 34.328,-.

Annonseinntekter har hatt en positiv utvikling, men gaver er det visst umulig å få.

Museet har fått mange ekstra tilskudd-/bidrag, mest fra det offentlige, forsøk på å få bidrag fra andre har ikke lyktes.

Forholdet til lokalmusea

Det er god kontakt med lokalmusea. Arbeidet med å skaffe oss gode oversikter har fortsatt, med dataregistreing av gjenstander, bistått med registrering. Det har også vært fokus på sikringstiltak.

Samtlige museer er besøkt flere ganger, det er laget kisse til prioritering av vedlikeholdsoppgaver, i første rekke hus, bl. a. tak, vinduer, dører. En liknende gjennomgang for gjenstander er på gang. Det er en felles utfordring å sikre bedre magasin / lagerkapasitet, mange gjenstander er lagret utilfredsstillende, i bl. a. hus som egentlig skulle vises fram. Det arbeides med å finne plass til et felles magasin for større gjenstander. Bevaringsavdelingen ved Vigdis Vingelsgaard har igang et arbeid med magasin situasjonen ved Tynset Bygde-museum og Museumssentret Ramsmoen.

Når det gjelder praktisk arbeid vises til avsnittet Restaureringsprosjekt.

En hovedsak i forhold til lokalmusea har i år vært arbeidet med museumsreformen.

Bistått INARDO Vollan (Informasjonssenter for Rondane og Dovrefjell Nasjonalparker) og film om Rausjødalen.

Utviklingsprosjekt

Arbeidet med den framtidig museumsstruktur i Hedmark og Nord-Østerdalen har fortsatt for fullt i 2003 og tatt mye tid. Samtlige kommuner / museer sluttet seg til forslaget om ny museumsinstitusjon med positiv holdning til kr 25,- pr innbygger med tanke på budsjett 2004.

Fylkeskommunen skal være "motor" i arbeidet med Museums-reformen. Vi har hatt god hjelp av museumskoordinator Kirvil Haukelid. Hedmark Fylkesting ved tok i juni: Musea i Nord-Østerdalen samles til en konsolidert enhet med Musuemssentret Ramsmoen som administrasjons og faglig knutepunkt og med nytt navn: *Nord-østerdalsmuseet*.

Stiftelsen Folldal Gruver søkes lagt inn under den nye konsoliderte enheten.

Det er holdt drøftingsmøter med kommuner og museer.

Resultat 2003: Stiftelsen Nordøsterdalsmuseet på plass, 4 kommuner fulgte opp med kr 25,-, ingen økning fra Stat eller Fylkeskommune.

Nordøsterdalsmuseet på lista i Departementet over konsoliderte / støtteverdige enheter.

Samtalene med Stiftelsen Folldal Gruver har fortsatt. Det har også vært kontakt med Aukrustsenteret a/s.

Nettverk

En viktig del av Museumsreformen er etablering av faglige nettverk. Musea i Nord-Østerdalen er med i to nettverk 1) gruve og bergverk med Bergverks-museet på Kongsberg som "nav" og 2) Fjellbygdnnettverk med Valdres Folke-museum som leder. Dessuten etableres det bedre kontakt med museer i Nord-Norge som har døla innvandring som arbeidsfelt.

Restaureringsprosjekt

Musea i Nord-Østerdalen omfatter 133 hus, flere av disse trenger til restaurering, det er satt opp ei såkalt A-liste med de mest verdifulle husa og der behovet for tiltak er størst. Fra den er i 2003 Tynset Bygdemuseum plukket ut med

- Smia
- Sommerstua Husantunet, reparert vinduer

Vi hadde også Steenfjøset Tynset Bygdemuseum og loft / bu Tyllaldalen Bygdetun på lista, men det var ikke mulig å finansiere dette.

Det er utført 30 dg på Rendalen Bygdemuseum (vinduer, vinduslemmer, trapper), 25 dg på Husantunet (vinduer), 1 dgv Folldal Bygdetun, 75 dgv Tynset Bygdemuseum (smia), 22 dgv Vingelen Kirke- og skolemuseum (vinduer / magasin), 4 dgv Rausjødalen Setermeieri, dessuten 17 dgv Holøyen skole (vinduer).

Andre prosjekt

Det har vært vanskelig å skaffe ekstra hjelp slik at prosjekt ikke har komme så langt videre som planlagt, det gjelder:

- Formidlingshus på Lovise Hytte, Alvdal
- Løkkenbergset,
- Pelsdyrsamlinga

På oppdrag fra Hedmark Fylkeskommune er det satt i gang oppmåling / dokumentasjonsarbeid av Holøyen skole, Blostrupmoen og båtbyggeriet på Hårdnes.

Samarbeid med Hedmark Fylkeskommune om bevaring / formidling av klebersteinsbrudet på Kvikneskogen.

Gjenstander

Museumsentret har fått gjenstander fra: Olaug Gulmoen, Tynset, Stein Sagbakken, Tynset, Dag Sverre Steihaug, Alvdal/-Drøbak, Erling Storstrøm, Alvdal /Oslo, Arvid Gjelten, Tynset/Ås, Ragnhild Rusten, Tynset. Til sammen 35 gjenstander. Det er i 2003 registrert 175 gjenstander for Musea i Nord-Østerdalen (NØT) og Folldal Bygdetun (SUF).

Det er arbeidet med ordning av magasin, oppbevaring av gjenstander: Folldal Bygdetun, Oddentunet, Dølmotunet og Museumsentret Ramsmoen.

Utlånt gjenstander til Inardo Vollan.

Besøk av Bevaringsavdelingen, Hedmarksmuseet.

Arkiv

Med ekstra hjelp har vi satt i gang registrering og opprydding i arkivet. Arkivet består nå av 65 ordnede arkiv. Tilveksten har vært 5 arkiv med materiale fra Tynset Postkontor som det største.

Det er satt i gang et regionalt arkivprosjekt, oppsporing av arkiv.

Vi har tatt i bruk WinRegimus, som vi også bruker på gjenstander og foto, men det var ikke ferdig utviklet.

Fotobevaring

Arbeidet med å ordne fotosamlinga etter P.M. Grue har fortsatt, 3700 negativer er dataregistrert.

Kr. Langsjøvollsbilder som er på nitratnegativer er avfotografert og laget "nye" negativer.

Avfotografering av gamle bilder i privat eie har foregått som tidligere. Det er avfotografert 240 (151) bilder

- Rendalen 24
- Folldal 13
- Tynset 69
- Alvdal 70
- Tolga 12
- Os 0

Samlet avfotograferte bilder og gamle negativer er nå ca 65000.

Nyopptak er nå på totalt 34146, pluss en stor tilvekst med digitale bilder, som ikke er ferdig registrert.

Lysbildearkivet har økt med 262 bilder, nå totalt 25075.

Fotosamlinga består av ca. 130000 bilder.

Samtidsdokumentasjon

Det er gjennomført dokumentasjonsfotografering, ulike virksomheter og aktiviteter, dessuten innsamling av tradisjon om bruk av luer blant ungdom på Tynset i 2003 og fiske i Strålsjøen.

Dataregistrering

Databehandling av dokumentasjonene pågår for fullt.

Bærbar PC med registreingsprogram er tatt i bruk, dette vil lette registreringsarbeidet ute på lokalmusea.

13685 gjenstander er nå lagt inn på data.

Av P.M. Grues negativsamling er det lagt inn 3700 negativer.

Til sammen 26800 er nå innlagt på data med søkermuligheter.

Arbeid med bygningsvern saker

Uttalelse og kommentar i forbindelse med riving, restaurering, særlig når det gjelder søknad om midler fra Fylkesmannens Landbruksavdeling. Svært mange saker, bare et fåtall av disse blir befart, tatt kontakt.

Alvdal: Blostrupmoen, Sagbekken, Bihaug, Alvdal Meieri, Litrøen.

Tolga: Holøyen skole, Velt-Telneset, Langsjøvoll, Lillebækken, Ivaregga, Nordistuen, Bjørbekk, Lademyren, Gjelten, Magnillsjøen.

Os: Setrer i Vangrøfta og Kjurudalen, løe og bu på Nirsenget, Bortistuen Berg (historisk mjølkekvote).

Tynset: Seter Sødalsvangen, Storeng, Parkvn 6, Lundstøenget.

Folldal: Måssåbuer, setrer Kakkeldalen
Rendalen: Balstadsveen, Gammelstu Haugset.

Muset har tatt på seg oppdrag fra Hedmark Fylkeskommune, kulturvern-avdelingen.

Informasjon om Ta et tak.

Utstillingsarbeid

Sommerutstilling Vask hendene, gut! i forbindelse med 400-årsjubileet for offentlig helsevesen, samarbeid med Tynset sjukehus og Regionrådet.

Palistinske barns drømmer fra IMK, Oslo.

Fotografier av Dagfinn Nyeggen og Per M. Grue.

Fotografier fra Pasvik av Olav Beddari.

Søren Steen-Johnsen 100 år, minneutstilling, vist i Øversjødalen Samfunnshus og på Museumssentret Ramsmoen.

Juleutstilling, handverk, husflid, bakst.

Vandreutstillinger til NordVesten på Færøyene om bandveving, never / sveiping, mat fra Nord-Østerdalen smaksprøver fra Vingelen og Rørosmeieriet, samarbeid med Vingelen Bygdekvinneleg og Os Husflidslag. Samarbeid med Rendalen om Bull-utstilling.

Foredragskvelder, seminar

Søndagskveld på Ramsmoen:

Knut Andresen: Nord-Østerdalen mellom Nidaros erkebispesete og Hamar bispedømme.

Oddbjørn Sørmoen: Kirker i Nord-Østerdalen.

Arne Dag Østigaard 27. april: Kirkesokn og prester i Nord-Østerdalen 1536-1900. det var karer som kunne mer enn sitt Fadervår.

Aina Schiøtz 12/10 : Distriktslegen Arkivenes dag 9/11.

Helene Alm: Slakting på Hedmarken.

Andre arrangement

Olav Beddari: Med Nord-østerdøler til Pasvik og Grense-Jacobselv, tradisjonsmusikk ved Olav Kjernmoen og Olav Lilleeggen.

Lokalhistorisk kveld, presentasjon av ny lokalhistorisk litteratur og Årbok for Nord-Østerdalen 2003.

Samarbeid med skolene

Samarbeid med Dalsbygda skole om utmarksslått, løe og bue i Nirsenget, end el av Os Museum.

Deltatt i Den kulturelle skolesekken, bl.a. kulturtorg Tynset, skole-ledermøte Os, seminar Oslo

Utstillingene på Ramsmoen har vært en del brukt, dessuten omvisning i Museums-parken og bistått på Husantunet med

plantefarging.

Turistinformasjonen

Turistinformasjon er nå tilgjengelig hele året, spesiell bemanning i sommermånedene, med åpent hver dag. Vinterhalvåret pr telefon. I løpet av sommersesongen – juni/aug – har det vært ca 500 besøk og 250 telefoner.

Opplysningsvirksomhet

Per Hvamstad har bidratt:

Om helsejubileet i Tynset og Aaen

Sanitetsforeninger.

Museum og skole Tynset U-skole.

Helga Reidun Bergebakken Nesset har bidratt :

Åkletradisjon i Nord-Østerdalen, Tynset Husflidslag.

Artikler

Helga Reidun Bergebakken Nesset:

Værhetta i Nord-Østerdalen – mellom nordisk tradisjon og urban bymote. Årbok for Nord-Østerdalen.

Per Hvamstad:

Søren Steen Johnsen. Årbok for Nord-Østerdalen 2003.

Besøkstall / Arrangement

5 Søndagskvelder på Ramsmoen, 2 andre kveldsmøter, 4 utstillingsåpninger. Samlet besøkstall er 1575 (1850) med 500 i utst./turistinformasjon i løpet av sommeren og 375 skoleelever.

Årbok for Nord-Østerdalen 2003

Årbok for Nord-Østerdalen 2003 ferdig fra trykkeriet i slutten av november, opplag 1200. Bidragsytere var Hans Jacob Tronshaug, Egil Simensen, Annar Avlesen, Gunhild Førland, Ole Bjørn Salvesen, Hans Henrik Bull, Odd H. Tjade, Knut Andresen, Margot Randmæl, Helga Reidun Bergebakken Nesset, Per Hvamstad.

Det lykkes oss ikke å få inn mange annonser, 17 gode støttespillere reagerte positivt på henvendelsen.

Boka brukt til bytte og gave, salg i tillegg til bokhandlene i bank, frivillighetssentral, skoler bl. a. ungdoms-bedrift ved Tynset u-skole.

Publikasjoner

Ramsmoposten nr 1 2003 med sommerinformasjon i opplag på 2000 utgitt og spredd til sesongen.

Temabrosjyrer om: Never, tæger, sveiping, mat fra NØ, Tynset Bygde-museum / Museumsparken, Info til Kultur, Administrasjon med mer.

Heimeside

Det er lagt ned mye energi i utarbeiding av heimeside: www.nordosterdalsmuseet.no.

Også egen side til Tynset Turistinformasjon og Garborgdagane.

Informasjon og bakgrunnsmateriale, databaser der en kan søke i museets materiale, gjenstander, foto o. a.

Samarbeid og deltaking, kurs, verv

Per Hvamstad:

styremedlem i Musea i Hedmark, styremedlem i Skandinavisk Museumsforbund, deltatt i arbeidet med Stiftelsen Bortistuen Neby, arbeidsgruppe knyttet til utvidelse av Verdenskulturminnet Røros, bergverkseminar på Næs Jernverk seterseminar Beitostølen.

Rachel Haarseth:

varamedlem til styret i Stiftelsen Musea i Nord-Østerdalen

Torgeir Rennemo:

styremedlem i Stiftelsen Musea i Nord-Østerdalen.

Faglige vurderinger / måloppnåing

Det vises til de ulike avsnitt i meldinga.

Med ansvar for 8 museer med 133 hus og ca 20000 gjenstander har vi som påpekt et stort ansvar for vedlikehold av hus og gjenstander. Det er satt opp en plan for vedlikehold av museumsbygningene. Da vi ikke har verken mannskap eller økonomiske ressurser til å løse de nødvendige utfordringer, ble det sendt søknad om ekstra midler for gjennomføring av flere prosjekt. Dessverre ga ikke søknadene den forventede uttelling. Derfor har vi bare fått startet arbeidet på ett prosjekt – smia i Museumsparken, Tynset Bygdemuseum. Resten må vente til neste år, med forhåpentligvis bedre økonomi.

Når det gjelder gjenstandene har vi konsentrert arbeidet om rydding, registrering og forsøk på å finne fram til bedre magasin.

Når arbeidet med Museumsreformen gir forventede uttelling, har museet klare planer for gjennomføring av viktige tiltak for bygninger og gjenstander.

Viktige mål knyttet til besøk og egeninntekter er bare delvis oppnådd.

Sluttkommentar

I 2003 har fokus vært på gjennomføring av Museumsreformen. Stiftelsen Musea i Nord-Østerdalen er omorganisert til ny institusjon: Nordøsterdalsmuseet, som er trinn 1 i arbeidet. Den nye institusjonen trådte i kraft fra 1. jan. 2004, med drift og forvaltningsansvar for 8 avdelinger, med bl a 133 hus på 33 lokaliteter og 20000 gjenstander.

Omorganiseringa førte riktignok ikke til økonomisk uttelling verken fra stat eller fylkeskommune.

Lokalmusea har fått faglig bistand, ikke minst når det gjelder vedlikehold. Som før er det gitt vegledning i kulturvernspørsmål til kommuner og enkeltpersoner.

Museet har 4 hele stillinger, 2 av hvert kjønn, med 2 årsverk menn og 1,2 årsverk kvinner. Styret har kvinnelig styreleder, de andre 5 styremedlemmene er menn. "Museumsaktivister" ellers er godt fordelt mellom kjønnene.

Nordøsterdalsmuseet forurenser ikke det ytre miljøet og har et godt arbeidsmiljø. Blant de fast ansatte er det ubetydelig med sjukefravær.

Gjennom offentlige tilskuddsordninger er drifta for 2004 og de kommende år sikret et visst grunnlag.

*Tynset, mars 2004
Nordøsterdalsmuseet
Styret og daglig leder*